

**SAMMEN OM BARNES UTVIKLING OG LÆRING- PLAN FOR OVERGANG MELLOM
BARNEHAGE OG SKOLE/SFO I NITTEDAL KOMMUNE**

Innhold

Innledning.....	4
1. Prinsipper for en god overgang.....	5
1.1. Forutsetninger for en god overgang	6
1.2. Samarbeid på systemnivå.....	6
1.3. Skoleforberedende aktiviteter	6
2. Årshjul.....	10
2.1. Generelle tiltak.....	10
2.2. Barn som trenger ekstra støtte	12
3. Idebank.....	14
3.1. Funksjonelt blyantgrep.....	14
3.2. Språkleker.....	15
3.3. Språkløyper.....	15
3.4. Brobygger	15

Våre strategiske styringsmål:

Gode tjenester

God folkehelse

Rent miljø

Stolt nittedalsidentitet

Levende lokaldemokrati

Gode prosesser

Kompetente og
motiverte medarbeidere

Sunn økonomi

Dette dokumentets plassering i planhierarkiet:

Innledning

«De eldste barna skal få muligheten til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er sammenheng mellom barnehagen og skolen» (Rammeplan for barnehagen s. 33)

Denne planen skal bidra til å oppfylle følgende målsettinger:

- Barnehage og skole legger til rette for at overgangen er en god opplevelse for barn og foreldre.
- Barnet møter skolen med tillit til egne forutsetninger.
- Enkeltbarnets behov for å oppleve helhet og sammenheng i læringsløpet blir ivaretatt.

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i forbindelse med overgangen mellom barnehage og skole i tråd med FN`s barnekonvensjon art. 3.

De fleste barn har positive opplevelser i overgangen mellom barnehage og skole, men noen barn kan også grue seg. Å skape god sammenheng og legge til rette for gode overgangstiltak mellom barnehage og skole kan bidra til å trygge flere barn og foreldre i overgangen.

Samarbeidet mellom skolene og barnehagene skal skje både på systemnivå og individnivå. Ledere og lærere i skole og barnehage skal ha kunnskap om og anerkjenne hverandres kunnskap, erfaring, arbeidsmåter og læringssyn. Det må derfor være rom for faglig samarbeid og erfaringsdeling. Når det gjelder samarbeid på individnivå, skilles det mellom generelle og målrettede tiltak. En del av overgangsrutinen skal gjelde alle barn, men viktigst er det å få til målrettede tiltak for barn som gruer seg eller har utfordringer som kan gjøre overgangen vanskelig.

Planen inneholder:

1. Prinsipper for en god overgang - utgangspunkt for de skoleforberedende aktivitetene det siste året i barnehagen og den første tiden i førsteklasse.
2. Årshjul med aktiviteter knyttet til overgangen
3. Idebank som skal bygges opp over tid.

Planen gir føringer for ansatte i skoler og barnehager, både private og kommunale.

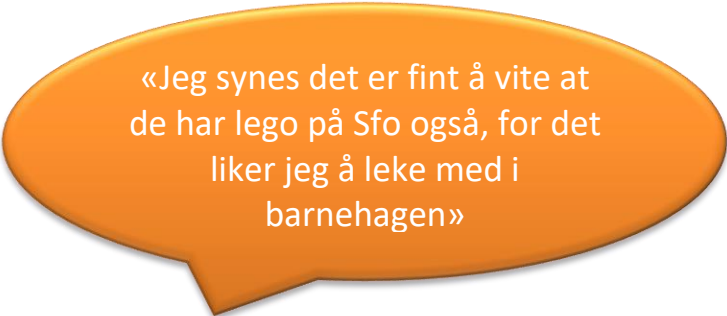
Det er utarbeidet en kortversjon av planen til foresatte, «Velkommen til Nittedalskolen- informasjon om overgangen mellom barnehage og skole».

Prinsipper for en god overgang

Hva er felles for skole og barnehage?

Barnehage og barneskole er to likeverdige deler av utdanningssystemet vårt. I begge institusjoner skal det fokuseres på barns kognitive, emosjonelle og sosiale utvikling og læring. Institusjonene skal preges av et sosiokulturelt læringssyn og tro på at vi utvikler oss og lærer i lek, samspill og samhandling med andre. Det er det samme verdigrunnlaget som framkommer i barnehagens og skolens formålsparagrafer. Barna skal møtes med tillit og respekt. Læring og danning skal utvikles i samarbeid og forståelse med hjemmet, og legge til rette for at barn får utfolde skaperglede og utforskertrang. Innholdet i begge institusjoner skal bygge på barnekonvensjonen samt kristne og humanistiske verdier og tradisjoner.

Lek er barnets naturlige være - og læremåte og er karakteristisk for læringssynet i barnehagen. I den nye overordnede delen av læreplanen for grunnskolen slås det fast at lek er nødvendig for læring og utvikling for de yngste barna, og gir muligheter for kreativ og meningsfull læring i hele utdanningssystemet.

«Jeg synes det er fint å vite at de har lego på Sfo også, for det liker jeg å leke med i barnehagen»

Det er et viktig fundament i denne planen at det ikke skal skapes skiller mellom lek og frie aktiviteter på den ene siden og fag og læring på den andre. Lek og frie aktiviteter fremmer kreativitet og skaperglede, gir verdifull læring i seg selv og kan bidra til å motivere til økt læring også i skolens fag.

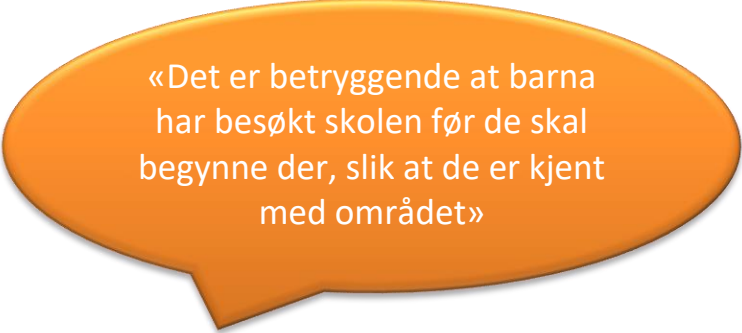
Barnehage er barnehage og skole er skole

Samtidig som barnehage og skole har mye felles, er det viktig at en plan for overgangen anerkjenner forskjellene. Samarbeidet skal ha som mål å skape forståelse og respekt for ulikhetene og være et utgangspunkt for helhet og sammenheng.

Læring i barnehagen skal skje på barnehagens premisser, og kompetanser barn tilegner seg i barnehagen skal anerkjennes og bygges videre på.

1.1. Forutsetninger for en god overgang

- Overgangen skal forstås som en prosess og ikke en enkelt hendelse.
- Tiltakene skal komme jevnlig og hyppig det siste barnehageåret.
- Tiltakene som settes i verk, skal ha en eksplisitt begrunnelse som formidles til både barn og foresatte.
- Tiltakene må ivareta barn og foreldres rett til medvirkning.
- Tiltakene skal bygge og ivareta gode relasjoner med barnas foresatte.
- Det skal utvikles tiltak som sikrer god sammenheng og kontinuitet mellom arbeidsformene i barnehage og arbeidsformene i skole.
- Ansatte i barnehage og skole skal respektere hverandres kunnskap, erfaring og læringssyn. Vi framsnakker hverandre og tar opp eventuelle uklarheter eller uenigheter.

«Det er betryggende at barna har besøkt skolen før de skal begynne der, slik at de er kjent med området»

Far til skolestarter

1.2. Samarbeid på systemnivå

Skoleadministrasjonen tar ansvar for å tilrettelegge for samarbeid mellom barnehager, skoler og andre instanser på systemnivå. Det gjennomføres

- fagsamlinger minst 2 ganger i året der ledere og lærere i skole og barnehage møtes for å få innsikt i hverandres kultur, dele erfaringer og få faglig påfyll.
- instansmøte mellom skoleadministrasjonen, PPT, de enkelte skolene og andre instanser etter behov for å planlegge neste skoleår 1 gang i året

1.3. Skoleforberedende aktiviteter

I arbeidet med skoleforberedende aktiviteter, er 4 områder sentrale:

1.3.1. Sosiale ferdigheter

Barnehagens kjerneoppgave er å støtte utviklingen av barnets sosiale ferdigheter.

Fokus i arbeidet med sosial kompetanse:

A. Barna er trygge på seg selv

- Barna har et positivt selvbilde «Jeg er OK»
- Barna kjenner egne grenser og respekterer andres
- Barna regulerer egne følelser og ber om hjelp ved behov
- Barna kan ytre sin mening og ta selvstendige valg

B. Barna deltar i samvær med andre

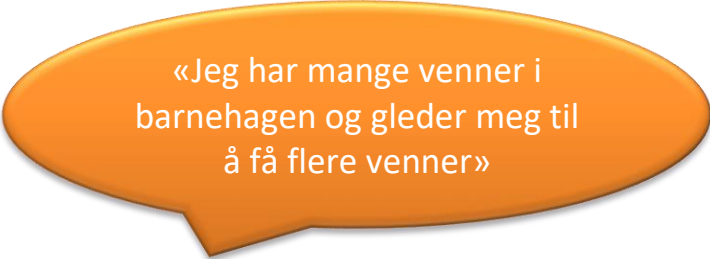
- Barna viser interesse for andre – tar kontakt og svarer på kontakt
- Barna har gode lekeferdigheter – de deler, leker selvstendig over tid og er i samspill med andre
- Barna hjelper og støtter andre
- Barna viser respekt
- Barna forstår og følger kollektive beskjeder

C. Barna er selvstendige

- Barna har oversikt over tingene sine
- Barna har praktiske ferdigheter knyttet til påkledning, dobesøk og håndvask
- Barna kan holde fokus på egne oppgaver
- Barna kan inngå avtaler og følge disse

D. Barna har mestringstro og lærelyst

- Barna opplever mestring
- Barna har tro på at det de ikke kan, kan de lære
- Barna er vitebegjærlige, stiller spørsmål og undrer seg

«Jeg har mange venner i barnehagen og gleder meg til å få flere venner»

Skolestarter

«Det viktigste barna har med seg fra barnehagen er evnen til vennskap og sosiale ferdigheter»

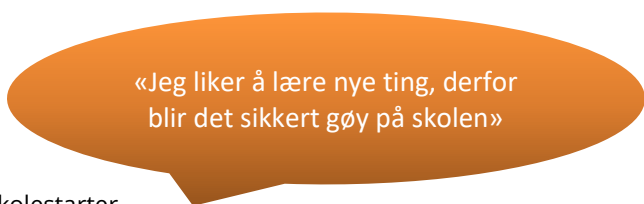
Rektor i barneskolen

1.3.2. Språkarbeid

Barn som er språklig bevisste og kan leke med språkets forside har et bedre utgangspunkt for å lære å lese og skrive enn barn som er lite språklig bevisste (Frost og Lønnegaard, 2004).

- Språkets innholdsside
Barn må få anledning til å delta i samtaler der det snakkes om språkets innhold dvs betydningen eller meningsinnholdet i ord og setning. Språkets innholdsside kan for eksempel dreie seg om hva ord betyr, hva boken som ble lest eller sangen som ble sunget, handlet om.
- Bruk av språket Å samtale om bruk av språk kan omhandle hvordan språk kan brukes og tolkes i ulike sosiale kontekster. Språkarbeid i barnehagen har derfor også betydning for barns sosiale utvikling og ferdigheter.
- Språkets forside Når vi snakker om hvordan ord høres ut, om de høres like ut (rimer), om de er korte eller lange, hvor mange stavelser de består av osv. er språkets forside i fokus. Med tid og stunder vil barn som deltar i slike samtaler, bli språklig bevisste. Når barn oppmuntres til å delta språklig i aktiviteter sammen med engasjerte voksne, kan de få god hjelp til å rette oppmerksomheten nettopp mot språkets form og ikke kun mot språkets innholdsside.

Bokstavinnlæring og formaltrening er ikke en del av barnehagens oppdrag, men ansatte bør legge til rette for og oppmuntrer barn til å leke med språk og lage tekster, enten alene eller sammen med andre. Mange barn knekker lesekode gjennom sin egen skriving, og voksne kan løse barn inn i skriftspråkets verden ved å være tilgjengelig og deltakende i situasjoner der barn lager tekster. Skriving i barnehagen handler for de fleste barn om skribling, bokstavskribling og logografisk skriving der barnet har lært utenat og skriver ord som bilder. Noen barn vil oppdage skriftens lydprinsipper og skrive tekster som er leselig for andre allerede i barnehagealder.

«Jeg liker å lære nye ting, derfor blir det sikkert gøy på skolen»

Skolestarter

1.3.3. Førmatematiske aktiviteter

Når vi jobber med barn i førskolealder er det aller viktigste å skape glede og nysgjerrighet for matematikk. Barnehagen skal legge til rette for at barna får matematiske erfaringer. Aktuelle områder:

- Få erfaring med tall og mengde i meningsfulle situasjoner. Mengdeforståelse og begreper er viktigere enn selve tallene.
- Begreper som omhandler tid, lengde, høyde, tykkelse, tyngde, bredde og plassering.
- Ulike former, mønster, sortering.

1.3.4. Motorisk bevissthet

Bevegelse er grunnleggende hos mennesket. Fysisk aktivitet er viktig for å fremme god helse. Barn oppdager, erfarer og lærer verden å kjenne med kroppen som utgangspunkt.

- Barna er trygge på grunnleggende bevegelser med egen kropp
- Barna kan navn på flere kroppsdeler og beskriver bevegelser
- Barna er trygge på å være fysisk aktive i ulike miljø
- Barna får oppleve mestring og bevegelsesglede i lek og fysisk aktivitet
- Barn får trene på finmotorikk og funksjonelt blyantgrep (se idebank)

Årshjul

Rutinen skal gi forutsigbarhet og felles retning. Ansatte skal vite hva som er forpliktende føringer og hvor det er pedagogisk handlingsrom for lokale tilpasninger og variasjon.

2.1. Generelle tiltak

Generelle tiltak for alle barn	Ansvar	Tidsangivelse	Begrunnelse
Forhåndsvarsel om skoleplass sendes ut. Vedtak om skoleplass sendes ut av skolen barnet har fått plass på.	Skolene og skoleadministrasjonen	Januar	
Ta kontakt med familier som har barn som ikke går i barnehage i Nittedal.	Skolen tar kontakt Skoleadministrasjonen avklarer barn som ikke går i barnehage i Nittedal og gir skolen beskjed.		Bidra til at overgangen blir en god opplevelse for barn og foreldre.
Informasjon til foresatte om overgangsrutiner, planer og forventninger ved overgang. - Brosjyren «Velkommen til nittedalsskolen» og filmer formidles til alle skolestartere	Skole- og barnehageadministrasjonen sender ut til barnehagene som videreformidler Skoleadministrasjonen sender til de som ikke går i barnehage i Nittedal	Innen 1. februar	God informasjon bidrar til å trygge foresatte. Bevisstgjøre foreldrene på hva som er viktig skoleforberedende arbeid og hvordan skolen tilrettelegger for 1. klassingene
Skoleforberedende samtale			

<p>-Barnehagen gjennomfører overgangssamtale med foreldre (se vedlegg) og vurderer behov for overføringsmøte i samarbeid med foreldre.</p> <p>-Informere foreldre om muligheten for å kontakte skolen for å gi informasjon som ikke ønskes gitt skriftlig eller dersom det er behov for forberedelsesmøte.</p>	Styrer	<p>Før 1.mai</p> <p>I forbindelse med skoleforberedende samtale</p>	Sikre overføring av informasjon fra barnehage og foresatte som bidrar til en god overgang for alle barn.
<p>Førskoledag</p> <p>-Skolen arrangerer <u>minimum én førskoledag</u> for barn og foreldre.</p>	Rektor	Vår før skolestart	Mulighet til å møte medelever og voksne fra skole og SFO.
<p>Informasjon om gruppeinndeling</p> <p>-Skolen informerer skriftlig barnehagene om prosessen rundt gruppeinndeling.</p> <p>-Skolen informerer foreldre om hvilken gruppe barna skal gå i før barna får informasjonen.</p>	Rektor	Vår før skolestart	Forhindre at barnehagene «feilinformerer» foresatte – bidrar til realistiske forventninger.
<p>Velkomstbrev</p> <p>Skolen sender velkomstbrev til hver av de nye elevene.</p>	Rektor	Juni	Bidra til at barn og foresatte føler seg ventet og velkommen.
<p>Oppfølging av overgangssamtaler</p> <p>- Lærer som skal ha 1. klasse leser skjema fra overgangssamtalene.</p> <p>- SFO-leder vurderer sammen med personalet i SFO hvordan «brobyggere» kan brukes når 1. klassingene kommer.</p>	Rektor	<p>August</p> <p>August</p>	<p>Sikre at lærerne har nødvendig informasjon om enkeltelever.</p> <p>Skape sammenheng mellom barnehage og SFO/skole.</p>

2.2. Barn som trenger ekstra støtte

Spesielle tiltak	Ansvar	Tidsangivelse	Begrunnelse
<p>Samarbeidsmøte mellom skoleadministrasjonen for å kartlegge behovene de neste årene og videre oppfølging. PPT innhenter samtykke til å dele informasjon. Vurdere samarbeid med andre instanser i tråd med retningslinjer for BTI.</p>	Skole-administrasjonen og PPT	September	Sikre langsiktig oversikt for å planlegge skolestart på systemnivå.
<p>Instansmøte- skolen får en årlig oppsummering på hvilke barn som mest sannsynlig skal begynne de kommende årene og som har behov for fysisk tilrettelegging og/eller særskilt kompetanse.</p>		Oktober (og fortløpende etter hvert som nye behov avdekkes)	Sikre at nødvendige forberedelser gjøres i forkant av skolestart (ressurser, rett personale, rett kompetanse, bygningsmessige endringer som framkommelighet, rom, lydforhold, montering av hørselstekniske hjelpemidler, gruppeinndeling m.m.).
<p>Det gjøres en oppdatert pedagogisk kartlegging av barnets fungering som er særlig relevant for sakkyndig vurdering og skolestart.</p>	Ressursteam for førskolebarn, barnehage og PPT	Mars	Sikre oppdaterte og relevante opplysninger om barnets fungering
<p>Skolestartere med lovmessig rett for særskilt tilrettelegging drøftes i skolens R-team.</p>	Skole og PPT	Kort tid etter oppstart	Sikre at behovene for særskilt tilrettelegging er ivaretatt.
<p>Dialog med foreldre Hvis PPT mener at det kan bli aktuelt, informeres foresatte om muligheten for å søke på et tilrettelagt skoletilbud.</p>	PPT	Høsten før skolestart	Sikre god dialog mellom foreldre, barnehage og skole rundt overgang. Sørge for at aktuelle instanser bidrar med informasjon som er

<p>Dialog med foresatte for å bli enige om hvilken informasjon skolen har behov for og hvordan denne skal overbringes.</p> <p>Overføringsmøte med foreldre, skolen, barnehagen, PPT og andre instanser som er involvert. Hvis det er behov for tolk, gis det beskjed til skolen som bestiller og betaler for tolk. Referatmalen brukes i møtet.</p>	<p>Styrer/PPT</p> <p>Styrer innkaller</p>	<p>Når barnet er tildelt skoleplass, senest 1.mars.</p> <p>Så raskt som mulig etter at skoleplass er tildelt.</p>	<p>relevant i forberedelsen til skolestart.</p>
<p>Barn med flyktningstatus -kontakte skolen vedrørende barn med flyktningstatus</p>	<p>Flyktning-tjenesten</p>	<p>Når barnet er tildelt skoleplass</p>	
<p>Barnevernet -gir skolen nødvendig informasjon.</p>	<p>Barnevernet</p>	<p>Når barnet er tildelt skoleplass</p>	
<p>Skolene -dersom skolen opplever informasjonen mangelfull, skal skolen kontakte foresatte før de eventuelt kontakter barnehagen eller andre instanser.</p> <p>-ved kontakt med andre instanser skal samtykkeerklæring være utfylt.</p>	<p>Rektor</p>		
<p>Skolen innkaller PPT og den som har gitt spesialpedagogisk hjelp før skolestart fra Ressursteamet, til et møte for å starte/videreføre arbeidet med IOP for skolestartere.</p>	<p>Rektor</p>	<p>August/september</p>	

Idebank

3.1. Funksjonelt blyantgrep

Blyantgrep

- Modne grep

- Dynamisk trepunktsgrep

- Dynamisk firefingersgrep

- Lateralt trepunktsgrep

- Lateralt firefingersgrep

Tips:

Grepsfortykker
Tykke blyanter
Korte farveblyanter
Øk eksponering for tegne-
fargelegge-skrive aktiviteter i
førskolealder

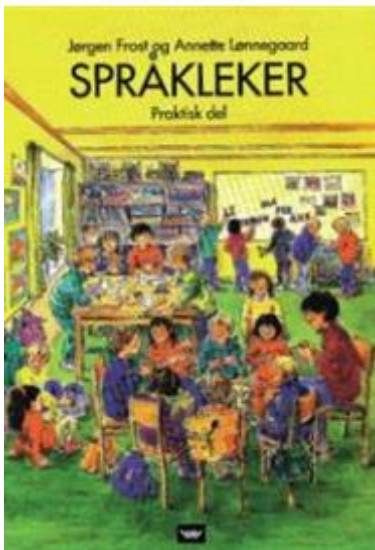
Se brosjyrer:

1. *Tips til finmotoriske aktiviteter*
2. *Tips som fremmer finmotorikk og blyantgrep*

Spør ergoterapeuten vår!

3.2. Språkleker

Her er link til heftet «Språkleker» av Jørgen Frost.

<https://www.nb.no/nbsok/nb/5f06c28f2df816b1d538ed233e56631a?lang=no#33>

3.3. Språkløyper

<http://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=17614>

<http://sprakloyper.uis.no/category.php?categoryID=20729>

3.4. Brobygger

Når skolestarterne møter leker og læringsmateriell i SFO og skole, benytter de seg av felles erfaringer med tilsvarende leke- og læringsmateriell fra barnehagen (Hogsnes, 2014). – Barna begynner ikke på skolen med blanke ark. De forventer selvsagt å oppleve noe nytt, men ser samtidig etter sammenhenger fra livet de kjente i barnehagen, forklarer Hogsnes. Eks på brobyggere: bilder fra barnehagen, leker og aktiviteter de har likt å gjøre i barnehagen, bøker de har lest, prosjekter og temaarbeid de har jobbet med.

Referat fra skoleforberedende samtale med foresatte i barnehage

Formålet med samtalen er at skolen skal få nødvendige opplysninger for å kunne tilrettelegge for best mulig oppstart i skole og SFO for alle barn.

Barnehagen har ansvaret for at dette skjema fylles ut i samarbeid med barnets foresatte.

Det er tilstrekkelig med korte formuleringer og stikkord.
Skjema skal fylles ut med status per dags dato og ikke forventet ståsted ved skolestart.

Til rektor og SFO leder ved _____ skole

Fra _____ barnehage

Barnets navn _____ Født _____

1. Hvordan ser barnet selv på fremtidig skolestart?
(gleder/gruer seg, lærelyst)

2. Er det informasjon foreldre og barnehage tenker er nødvendig for skolen å kjenne til?

Dersom det er annen informasjon som foresatte mener skolen/SFO bør ha, og som ikke ønskes å gi skriftlig i dette møtet, bes foresatte ta kontakt med skolen direkte om dette.

Hvis skolen har behov for ytterligere informasjon, tar skolen kontakt med foresatte og innkaller til møte med foresatte og eventuelt barnehagen

Det gis ikke informasjon utover det som framkommer av dette skjema fra barnehagen til skolen/SFO uten at foreldre er orientert/til stede.

Nittedal _____

Dato _____

.....
Underskrift foresatte

.....
Underskrift barnehagen

Generell informasjon fra barnehagen

Formål: Bidra til at barna opplever sammenheng mellom hverdagen i barnehagen og skolen.

Barnehagen / avdelingen har dette barnehageåret vært opptatt av:

(beskriv kort / med stikkord)

(Eks: Temaarbeid/prosjekt, leker, bøker, spill

Frist for å sende skjema til skolen er 1.mai